:22

ז א ב מיי׳ פ״ב מהל׳ טומאת

י א ב מיי פ"ב מהכי טומחת מת הל"ו: ה ג ד מיי פכ"ו מהלי כלים הלי ט"ו: מ ה מיי פ"ח מהלי סנהדרין

הלי"א ופ"ב שם הלכה ט: הני"ח ופ"ג שם הלניט ופי"ח ה'י יאן סמג עשין זו טוש"ע ה'י יאן סמג עשין זו טוש"ע הו"מ סי זו טוש"ע יא ז מיים ושם ושם ממג שם

:טוש"ע שם סעי' א

ח ומיי׳ פט"ז מהל׳ עדות הל"ו

יונתיי פט יו נהאר עדות יאר ז מוש"ע חו"מ סי' ז סעי' ט וסי' לג סעי' א]:

תום' הרא"ש

יש בו עצם ואין בו ציפורן מטמא במגע ובמשא אבל לא באהל. ותימה דבפ׳ אלו מומין

. דר מה) ואית דאמרו דמשום

עצם כשעורה נגעו בה אמאי

זמא כשנוגע בבשר ואינו נוגע טמא כשנוגע בבשר ואינו נוגע בעצם. וכ״ת משום יד או שומר דהא דאמרינן אין שומר לטומאה חמורה היינולהצטרף

. אבל להוציא טומאה יש שומר

אבל להוציא טומאה יש שומר הא רב הוא דאמר בפי העור והרוטב דאין יד לפחות מכזית ואין שומר לפחות מכפול. ורבינו הגדול דהכא היינו רב וי״ל דגזרו חכמים פחות

מכשיעור אטו פול דפעמים יש

מנשיעון אטן פולן פעמים יש בעצם כפול והבשר מכסהו. א"נ גזרינן נגיעת בשר אטן נגיעת עצם א"נ גזרינן מגע אטן

משא: כל המטמא מדרס מטמא

מטמו דהיסטו (בעי׳) [ילפינן] מקרא דאשר יגע בו הזב ומה מקרא דאשר יגע בו הזב ומה שאינו בא לכלל מגע אינו בא

לכלל משא אע"ג דראוילנגיעת

לכלל משא אע"ג דראוילגרעת שער הזב. בת"כ ילפינן דשער הזבדמטמא מהנוגע בכשר הזב וכיון שאינו ראוי לנגיעת בשר אינו מטמא בשער. ותימה כלי חרס המוקף צמיד פתיל אל

חרם המוקף צמיד פתיל אל מסמ בהיסט דאינו ראוי לנגיעה. ולעיל בפיק אמרינן שמטמא מעת לעת שבנדה ואר״ח דצמיד פתיל חשוב בא האר״ח דצמיד פתיל חשוב בא אני"ג דגבי קולית ובילה אמיצ דדשב קולית ובילה משומר נקיבה כמחוסר מששה ואע"ג דחשב עליו מטמא במשא לנוקבו אינו מטמא במשא שאני התם דמסתמא אינו עומד

שאני התם דמסתמא אינו עומד לינקב אלא ע״י מחשבה אבל

. צמיד פתיל סתמא עומד לינקב

צמיד פתיל טחמא עומד לינקב וה״ה דמצי למיעבד ק״ו מסאה ותרקבופכין גדולים דלאמטמו מדרס ומטמו טמא מת אלא דניחא ליה למינקט פכין קטנים שטהורין בכל טומאת הזב

. ואע"ג דטמאין במעיינות הזב

והב אר במפיחות נהי דבשער הזב לא מטמו משום דבעינן ראוי לנגיעת בשר מ״מ רוקו דכתיב בהדיא

וכי ירוק הזב בטהור פשיטא ליה דלא בעינן בהו ראוי

ליה דלא בעינן בהו ראוי לנגיעת בשר מ״מ טהורים מכל טומאות המחוברות לוב: מפץ שמטמא בזב אינו דין שיהא טמא במת. ותימה כלי חרט המוקף צמיד פתיל יוכיח

ל) ובכורות מה.ז. ב) שבת נט. ח) [בכורות מה.], כ) שבת נכו. חגיגה כג.; ג) סנהדרין כו: ודף לו:, ד) סנהדרין לב. לו: קדושין עו: (הוריות ד:), ה) [סנהדרין לד:], ו) בס"א: רבי, ו) [ל"ל כדמייתין, ה) ל"ל מומין אלו, ט) [לקמן נ.], י) [לקמן נא:], כ) עי' רש"א ומהר"ס, () [דף

תורה אור השלם

ישׁב עַל הַפְּלִי אֲשֶׁר יַשֵּׁב יו הַזְּב יְבַבָּס בְּגָדִיו וְרָחַץ במים וטמא עד הערב:

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה תנינא וכו' כדתנו לח) ימום ליים מכינת זכוי כמעק המס ואין הכל כשרים לדון דיני נפשות וכו' דקתני דאין הכל כשרים לדון דיני נפשות: (3) ד"ה מדא וכו' דהא :דרשינן עליך

מוסף רש"י

י רבינו הגדול. לג (בכורות מה.). ואינו מטמא באהל. צאינה נספרת. כדמפרש ואזיל. ובוינים נספונת, כלנופינם ונויינ, דאיכא מרתי לגריעותא, אין בה לפורן ואינה נספרת, אבל יש בה לפורן מטמאה ואע"ג דאינה לפורן מטמאה ואע"ג דאינה מפרת והכי תנן בפ' בא סימן mm. והיושב על הכלי. ה"ג לה בתו"כ וכל הכלי אשר ישב נה במורים וכני הכני משר ישב עליו, רישא דקרא וכל המשכב וגר׳, יכול כל כלי במשמע ואפילו לין עשוי לישינה (שבת נמ.). תרקב. חלי סלה, תרי וקנ (שם). ת"ל אשר ישב עליו (שם). ול ל אשר שב פרק הזב. מדלא קרינן אשר ישב למדנו שאינו מדבר אלא באשר מיוחד לישב שם תמיד (חגיגה בג:) מדלא כמיב גבי משכב אשר סכב וגבי מושב אשר ישב. וכתיב ישכב ישב, משמע שישכב עליו תמיד וישב עליו תמיד, במיוחד דריש ליה התם הכי (שבת נט. ללים ליט שלוט של השבת בס. ועי"ש שדחה גירטא אחרת). ועי"ש שדחה גירטא לדון דיני ואינו ראוי לדון דיני נפשות. ללנפשות בית לין גפשות. דננפשות בית דין מיוחסין בעינן, כדתני רב יוסף (סנהדרין לו:) כשם שב"ד מנוקין בלדק, שנאמר בלדק משפוט, כך ב"ד מנוקין מכל מוס, שנאמר כולך יפה רעיתי ומוס אין בך (שנהדרין בז:).

תום' הרא"ש (המשך) אלא כהני׳ לוים וישראלי׳ המשיאין לכהונה ומיהו ק׳ דממזר וגר נמי שמעינן מהתם. יי״ס דגר׳ בסנהדרין איפכא ואי שמעינז גר f) משום דראוי לבא שמפים אל המודר אימא לא ואי בקהל אבל ממזר אימא לא ואי אשמועינן ממזר משום דבא מטפה כשרה אבל גר אימא לא יהשתא הוי חדוש דרב יהודה מה שהן כשרין לדיני ממונות יה שתא לא שמעינן לה מלישנא ימתניתין משום דאיירי בדיני ימתניתין לאיתויי ממזר. כלומר תני בחדא זימנא במילתא דרב יהודה (חדא) לאיתויי גר משמע הכא דגר כשר אע"ג לשמע ווכא דגו כשו אע ג דאין אמו מישראל. ותימה דבפ׳ החולץ אמריגן רבא אכשריה לרב מרי בר רחל ומנייה אפורסייה דבבל דכיון דממי השפורטייה ובבל וכיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרי׳ ביה וי״ל דהכא איירי לדון גר חבירו כדאמרינן בפ׳ מצות חליצה גר דן את חבירו יבר . תורה ואם היתה אמו מישראל דן אפי׳ ישראל ולא כמו שפרש״י שם דבדיני נפשות ימייתי התם קרא דמקרב אחיך אילו בדיני נפשות ממעטינז אבותיו משוטרי הרבים וכו׳ למימרא דלא מוקמינן פסולין לדינא והתנן הכל כשרין לדון כו׳. ואמר רב יהודה לאיתויי ממזר. ומאי

ר׳ יהודה אומר. לא כך בודקין אומה דהא קולא הוא דאיידי דדחיק להו לשולים אימא עיילי מיא לגוה אפילו בנקב קטן אלא הכי בדקינן לה כופה פי הקדרה לחוך העריבה קודם שיתן המים ואח"כ נותן מים בעריבה עד שיהו מים לפין על שוליה אם כנסה בידוע כו': אם האור מעמידה. שלא ילא המשקה

בידוע שנקב קטן הוא ואינו ראוי להכנים משקה: שהאור מעמיד. אפילו נקב גדול: רמץ. גחלים ואפר בוערים: היה טורד טיפה אחר טיפה. כלומר וזו נמי בדיקה אם נתן לתוכו מים והן יולאין טיף אחר טיף בידוע שכונס משקה: ה"ג מחי איכא בין סנא המא לר' יהודה כינום ע"י הדחק איכא בינייהו. לת"ק הוי כינום כלפרישית: יש בו לפורן. ואפי׳ היא יתרה כגון אנבע ששית: מטמא במגע ובמשא ובאהל. דהוי אבר חשוב ואפי׳ ליכא כזית בשר מטמא באהל דקי"ל האברים אין להן שיעור בפ' יולח דופן (לעיל דף מג:). אין בו לפורן לא הוי אבר ומיהו מטמא במגע ובמשא כדין עלס כשעורה שהרי יש בו עלס: ואינו מטמא באהל. עד דאיכא כזית בשר דקיימא לן [ברכות מא.] עלם כשעורה מטמח במגע ובמשח ולח בחהל וחי חיכח כזית בשר ודאי מטמא דהא איכא כזית מן המת ואי לאו יתרה היא ודאי מטמא משום אבר באהל ואע"ג דליכא כזית בשר דאפילו יתרה אמרי׳ לקמן דאי נספרת על גב היד הויא אבר: רבינו הגדול. רבים: על גב היד. שאינה עומדת בשורת האלבעות: לאסויי סאה וסרקב. שאינן מדרס הזב לטמא אדם וכלים אבל טמאין הם טומאת מגע הזב להיות ראשונים ובמת נעשין אב הטומאה: מי שמיוחד לישיבה. הוא דהוי אב הטומאה דכתיב יכבס בגדיו וגו': מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות. כ״ש שהוא כשר לדיני ממונות: גבו׳ לחתויי ממור. דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות ו) כדכתי' (בסנהדרין לו:) כולך יפה רעיתי [שה"ש ד]: גר. נמי כשר לדיני ממונות: לחתויי סומח באחת מעיניו. דכשר להעיד ואינו כשר לדון אבל בשתי עיניו אפילו לעדות פסול דכתיב (ויקרא ה) או ראה:

יש בו עצם ואין בו צפורן מממא במגע ובמשא אכל לא באהל. בפ' ח' אלו מומין (בכורות מה.) אית דמפרש טעמא גזרה שאינה נספרת על גב היד אטו נספרת אבל באהל המת לא גזרו דעבדי היכרא דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים ואית דאמר משום דעלם

כשטורה נגט בה וחימה להאי מטמא אמאי מטמא במגע כשנוגע בבשר ואינו נוגע בעלם דאי משום דבשר הוי יד ושומר לעלם האמר רב בפרק העור והרוטב (חולין דף קיח:) דאין יד לפחות מכזית ואין שומר לפחות מכפול ורבינו הגדול דהכא היינו רב ויש לומר דגזרו חכמים אטו לפעמים דיש בעלם כפול אי נמי נגיעת בשר אטו נגיעת עלם או גזרו מגע אטו משא: בל המשמא מדרם. היינו מק"ו דפכין קטנים ובפ' כילד הרגל (ב"ק דף כה:) פירשנו: תנינא חדא זימנא. מימה מאי

קושיא הא כמה כללות תנא במתני' אע"ג דתנא להו בדוכתא אחריתי דקתני ש כל שהוא חייב בפאה חייב במעשר כו' ושמעינן לה ממתני' במסכת פאה (פ״א מ״ד) דקתני לקיטתו כאחד ומכניסו לקיום ובמעשר לא תני ליה וכן יוכל שחייב בראשית הגו חייב במתנות ושמעינן לה ממתניתין דראשית הגז וכל שיש לו ביעור יש לו שביעית שמעינן נמי ממתני' דשביעית וי"ל דלא פריך אלא אדרב יהודה דמאי הולרך למימר לאחויי ממזר הכא והתם יוהשתא אתי שפיר דלא קאמר דההיא דסנהדרין (דף נו:) לאתויי חלל דכשר לדיני ממונות ופסול לדיני נפשות כדתנן התס^{6) (6)} אין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין לכהונה אלא לא פריך אמתני כי אם על רב יהודה וארב יהודה לא מצי לשנויי דחדא לאתויי חלל דמלישנא דסיפא דאחד דיני ממונות דקתני דאין כשר לדיני נפשות אלא מן המשיאין לכהונה משמע אבל כשר לדיני ממונות ולכל הפחות מוחמינו אחלל דכשר וצ"ל דרב יהודה אתא לאשמועינן דגר וממזר כשרים לדיני ממונות דפסולין לדיני נפשות שמעינן ממתני׳ דהתם וגרסינן הכא כמו שיש ספרים דגרסי בסנהדרין (דף לו:) אי אשמועינן גר משום דראוי לבא בקהל כו׳ ואי אשמועינן ממזר דבא מטפה כשרה להכי כשר לדיני ממונות אבל גר אימא לא ול"ג איפכא כמו שהיה בספרים אי אשמועינן גר

משום דבא מטיפה פסולה ולכך פסול לדיני נפשות דרב יהודה לא אתא לאשמועי׳ הא דפסול לדיני נפשות כדפרישנא: לאתוריר ממור. וא״ת ואמאי לא קאמר לאחויי בעל מום דפסול בדיני נפשות ומפיק לה בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו:) ובריש מלות חליצה (יבמות דף קא.) כשם שבית דין מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מום ו"ל דלא איירי אלא בפסול יוחסין וה"ל איתא בפ" זה בורר (סנהדרין דף 1:) דפריך והא עד זומם דדיני ממונות דכשר לדיני נפשות ופסול לדיני ממונות ומשני בפסול יוחסין קמיירי: הדא דאתויי גר. משמע דכשר אע"ג דאין אמו מישראל ותימה דבפ׳ החולץ (יבמות דף מה:) אמרי׳ דרבא אכשר לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסי דבבל דכיון דאמו מישראל מקרב אחיך קרינא ביה וו"ל דהכא מיירי לדון גר חבירו כדאמר בפרק מצות חליצה (שם דף קב) גר דן חבירו דבר תורה ואם היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל ולא כמו שפירש שם בקונט׳ דלענין דיני נפשות איירי הא דדן את חברו אבל בדיני ממונות דן אפי׳ ישראל וא״ת דבפרק עשרה יוחסין (קדושין דף שו:) על גמרא דמי שהוחזקו אבותיו כו׳ דפריך למימרא דלא אוקמינן פסולין ורמינהי הכל כשרין כו׳ ואמר רב יהודה לאתויי ממזר ומאי קושיא לישני דהיינו דוקא לדון ממזר כיולא בו דומיא דגר ואם נאמר דהכא מיירי בגר שאמו מישראל הוה אתי שפיר וי"ל דשאני ממזר דכיון לאביו ואמו מישראל מקרב אחיך קרינן ביה חדע דהא (ט דדרשינן עליך הוא דבעינן מקרב אחיך וממזר מקרי שפיר עליך דבא מזרע ישראל ואם ממזר פסול לדון את ישראל מיפסיל נמי לדון את ממזר חברו והא דתניא בחוספתא אין מעמידין מלך אלא מן המשיאין לכהונה היינו מדרבנן דמדאורייתא אפי׳ ממזר חשיב מקרב אחיך והא דעביד לריכותא בין גר לממזר אע"ג דחלוקין זה מזה כדפי׳ נקט לריכותא לפי שהמשנה שנויה סתם ואין חלוק זה מפורש בה וא"ת בפ' מלות חלילה (יבמות דף קא:) דא"ל רב שמואל בר יהודה לרב יהודה מנינן בב"ד של ישראל ולא בב"ד של גרים ורגיל ר"ת לומר דאותו רב שמואל היינו בנו של רב יהודה הינדואה דאמר בפ"ק דקידושין (דף כב:) דגר שאין לו יורשין הוה ונסגייר הוא ובנו וכן משמע הלשון דקאמר ואנא גר אנא משמע דהוא עלמו נסגייר וכיון דלא היתה אמו מישראל לשאר דינין נמי מיפסיל ואמאי הולרך להביא קרא דחלילה וגם רב יהודה היאך בררו לדיין וי"ל דקבלו עליהם החולץ והחוללת דבדיני ממונות הוי כשר ולחלילה מיפסיל כדאמר התם אי נמי התם לחלילת גרים מיירי ואין להאריך כאן יותר:

.. שטמא בזב וטהור במת. ואומר שטמא בוביטווור במוניאומו ר״ת דלא שייך לעשות יוכיח מצמיד פתיל דכה״ג שהוא טמא בזב היה טמא במת דמה שהוא בהיסט היינו משום דהוי כאילו נגע זב בתוכו דאי זהו מנטו שהוא ככולו הוי אומר זה מגעו שהוא ככולו הוי אומר זה היסטו ובמת נמי אם היה כזית מת בתוכו היה טמא: לאיתויי ממזר. תימה אמאי לא קאמר לאיתויי בעל מום שפסול לדיני נפשות משום ונשאו אתך בדומין לך כדאיתא בפ' עשרה יוחסין ובפ' אחד דיני ממונות מפיק ליה מכשם שב"ד מנוקים בצדק כך מנוקים מכל מום. ולימא נמי לאיתויי אשה שרשירה לדיוי ממווח כמו אלא בפסול יוחסין והכי נמי אמרינן בפ׳ זה בורר דפריך התם והאיכא עד זומם דדיני ממונות דכשר לדיני נפשות ופסול לדיני ממונות

אבותיו משוטרי הרבים וכרי למימרא דלא מוקמינן פסולין לדינא והתנן חכל בשרין לדרן כרי. אמהר רב יהודה לאיתויי ממזר. רמאי קשה ליה היינו דוקא לדון חבירו כדאמרינן גבי גר ו"א דגבי ממזר לא שייך לפלוגי בין ישראל כשר לממזר דמקרב אחיך קרינן ביה כיון דאביו ואמו מישראל ואי מיפסל לישראל כשר מיפסיל נמי לחבירו. והא דקאמר בגר וממזר דצריכי אצ"ש שהן חלוקין זה מזה כדפרישית מ"מ נקט צריכותא דשייכא לפי דמרבי ליה רב יהודה ממתניתין שאין חילוק זה מפורש בהם: כל חבשר לדון כשר להעיד. וחימה והרי אשה דכשרה לדון הרמיב והרא קרא אייר בידונוץ אירי גם יבדינין מדיל במי המשפטים אשר השים לפניהם הוקשה אשה לאיד לכל עומשין שלא לפני עדיין להיא קרא אייר בידונוץ אירי גם יבדינין מדילה ביל אל מני עובדי כוכנים אלמא אשה לאיד לכן ונשין שומר בראיתא בריש שבועת העדות. ו"ל דה"ק כל איש הכשר לדון כשר להעיד א"נ נהי דבנידונין אשה בכלל בדיינין אין אשה בכלל. ודבורה מלמדת דייני ישראל א"נ מחמת נביאותה קבלוה עליהם: לאיתויי סומא בא' מעיניו. ומני

את במסור יוחסין קה מיור. נבסי אמרינן בכי זה בורר דפריך התם האמצא עד דומם דריני ממונות דכשה לדיני נפשות ומסול דריני ממונות ומשני במסול יוחסין קה מיור. בעישה דרא זימנא. תימה מאי קשה ליה כל הני כללי הרגי מתנותן בדוכתייהו לא תני להו [אלא] אגב גררא י"ל דעיקר פירכא הוי מרב יהודה למה הוצרך לומר תרי זימני לאיתויי ממור וכה"ג אשכחן גבי רב יהודה דפסיק כרי עקיבא בפסחים בפי אלו דברים ובפרק רי אליטור דמילה דאמר כל מלאכה שאפשר לעשות מע"ש אינה דוחה את השבת ופריך התם מנינא חדש ומיניא הויה א דתנן במנחות בפ' שתי הלחם התניא חדא זימנא וקיימא הך פירכא על רב יהודה ולא לרי עקיבא דלא עביד התם צריכותא מההיא דתנן במנחות בפ' שתי הלחם דקאמר רי עקיבא להי אמי הלחם במילה ולא מיי מולה מייל בי איני היא לא קאמר היא בירך מתנימין דסנהדרין משרי אלל דיני משות ולל בי היודה בכשר לדיני משוות ולסול לדיני נפשות כדתנן התם אין כשר לדיני נפשות אלא שמשיאין לכהונה משום שלא פריך אל ארוני נפשות ותימה ורב יהודה במינה אמאי לא קאמר לאיתויי חלל וי"ל משום דשמעינן ליה מלישנא דמתני בסיפא אין כשר לדיני נפשות ותימה ורב יהודה גופיה אמאי לא קאמר לאיתויי חלל וי"ל משום דשמעינן ליה מלישנא דמתני בסיפא אין כשר לדיני נפשות

רבי יהודה אומר כופף אזני קדרה לתוכה ומציף עליה מים ואם כונם בידוע שכונם משקה ואם לאו בידוע שמוציא משקה או שופתה על גבי האור אם האור מעמידה בידוע שמוציא משקה ואם לאו בידוע שמכנים משקה ר' יוםי אומר אף לא שופתה על גבי האור מפני שהאור מעמידה אלא שופתה על גבי הרמץ אם רמץ מעמידה בידוע שמוציא

משקה ואם לאו בידוע שכונם משקה היה מורד מיפה אחר מיפה בידוע שכונם משקה מאי איכא בין ת"ק לר' יהודה אמר עולא כינום על ידי הדחק איכא בינייהו: כל אבר שיש בו צפורן וכו': איש בו צפורן מטמא במגע ובמשא ובאהל יש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא בפורן מטמא במגע רב חסרא דבר זה רבינו הגדול אמרו המקום יהיה בעזרו אצבע יתרה שיש בו עצם ואין בו צפורן מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחגן יוכשאינה נספרת על גב היד: כל המשמא מדרם וכו': יכל דחזי למדרם משמא ממא מת ויש שמטמא ממא מת ואין מטמא מדרם לאתויי מאי לאתויי סאה ותרקב סדתניא יוהיושב על הכלי יכול כפה סאה וישב עליה או תרקב וישב עליו יהא ממא ת"ל אשר ישב עליו הזב ימי שמיוחד לישיבה יצא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: בותני מהכל הראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות: גמ'

אמר רב יהודה ילאתויי ממזר תנינא חדא זימנא ∘הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות והוינן בה לאתויי מאי ואמר רב יהודה לאתויי ממזר חדא ילאתויי

גר וחדא לאתויי ממזר וצריכי דאי אשמעינן גר משום דראוי לבא בקהל אבל ממזר דאין ראוי לבא בקחל אימא לא ואי אשמעינן ממזר משום דקאתי ממפה כשרה

אבל גר' דקאתי ממפה פסולה אימא לא צריכא: בותני הַּכל הכשר לדון כשר להעיד ויש שכשר להעיד ואינו כשר לדון: גמ' לאתויי מאי א"ר יוחנן לאתויי סומא באחת מעיניו ומני

א) מזה משמע דגי' רבינו כאן הי' ואי אשמעינן גר משום דקאמי מטפה פסולה ומשו"ה פסול לד"ג אבל ממזר וכו'.